

0202-_____ од _____.____.2024

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ЧУВАЊЕ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА НЛБ БАНКА АД СКОПЈЕ

Пречистен текст

Јуни 2024

Историја на промени

Верзија	Датум	Ниво на одлучување	Опис на промени	Системски измени(Не,Да и ID)
1.0	Јуни 2010	Управен одбор	Усвојување на верзија 1.0	Не
2.0	Март 2019	Управен одбор	Редовно ревидирање	Не
3.0	Октомври 2020	Управен одбор	Редовно ревидирање	Не
4.0	Јули 2021	Управен одбор	Редовно ревидирање	Не
5.0	Јуни 2024	Управен одбор	Редовно ревидирање	Не

Акти кои престануваат да важат

Верзија	Валидност	Назив на актот/ите кој/и се укинува/ат
4.0	Јули 2021	Општи услови за чување на хартии од вредност на НЛБ Банка АД Скопје

Овие Општи услови и одредби за услуги на чување на хартии од вредност на НЛБ Банка (понатаму именувани како: Општи услови и одредби) ги уредуваат правата и обврските помеѓу НЛБ Банка (понатаму именувана како: Старателска банка) и Клиентот, кога ќе се даваат следните услуги на чување на хартии од вредност (понатаму именувани како: Услуги)
Старателската банка:

- Отворање и одржување на една или повеќе сметка/и за хартии од вредност во земјата и странство, зависно од тоа дали Клиентот инвестира во свое име или во име на трети страни-клиенти на Клиентот;
- Известување на Клиентот за сметката/ите за хартии од вредност;
- Наплата на достасани хартии од вредност, камата, дивиденди и други приходи поврзани со хартиите од вредност на Клиентот;
- Известување за корпоративни активности поврзани со хартиите од вредност на Клиентот;
- Известување за акционерски собранија на издавачите во чии хартии од вредност има инвестирано Клиентот, како и застапување на домашни акционерски собранија по налог и инструкции на Клиентот;
- Навремено известување за промените во домашното законодавство во врска со измени и дополненија во законската регулатива и подзаконските акти поврзани со извршувањето на услугите на чување на хартии од вредност, како и извршување на правата и обврските кои произлегуваат од хартиите од вредност на Клиентот;
- Извршување на даночни обврски поврзани со трансакциите со хартии од вредност издадени во земјата, во согласност со соодветната македонска законска регулатива;
- Отворање и одржување на парични сметки;
- Порамнување на трансакциите на купување/продажба на хартии од вредност за Клиентот;
- Известување на Клиентот за паричните сметки.

Овие Општи услови и одредби ќе се применуваат за сите старателски услуги на Банката, освен кога Банката врши услуги на депозитарна банка на домашни инвестициони фондови и услуги на Банка чувар на имот на домашни пензиски фондови.

Овие Општи услови и одредби претставуваат составен дел на Договорот за чување на хартии од вредност (понатаму именуван како: Договор за чување) според кој Старателската банка ги извршува Услугите определени во претходниот параграф.

Со потпишување на Договорот за чување, Клиентот овде потврдува дека стапил во таков договор и ги согледал сите факти поврзани со таквиот договор по негова сопствена одлука и независно од Старателската банка, врз основа на неговото сопствено познавање и искуство. Со потпишување на Договор за чување, Клиентот овде потврдува дека нема да се потпира на евентуална препорака, совет или информација добиена од Старателската банка при донесување на своите инвестициони одлуки.

Старателската банка пред склучување на Договор за чување ќе го утврди идентитетот на Клиентот во согласност со применливото локално законодавство.

I. ДЕФИНИЦИИ

Член бр. 1

Термините користени во овие Општи услови и одредби ќе го имаат следното значење освен доколку поинаку не е определено со посебна содржина на применливите одредби на овие Општи услови и одредби.

ОВЛАСТЕНО ЛИЦЕ ќе значи лице(а) определено(и) со Договорот за чување, овластени за прием, извршување и пренос и/или издавање известувања.

ОДЛУКА и **ТАРИФА** на НЛБ Банка ќе значи Тарифата и/или Одлуката на Старателската банка правосилна во моментот и/или друг акт на Старателската банка со, ефективно, суштински истата содржина, која е променлива и предмет на измени.

ПРИМЕНЛИВО ЗАКОНОДАВСТВО ќе значи законски и подзаконски акти, правила, политики и/или процедури правосилни во моментот, кои ги уредуваат операциите со хартиите од вредност на територијата на РМ и/или на местото или институцијата на извршување на трансакциите со хартиите од вредност.

ОРГАНИЗИРАН ПАЗАР ќе значи берза или друг организиран пазар во РСМ или земја членка на ЕУ или трета земја, раководена и/или уредувана од лице со следните карактеристики:

1. значи мултилатерален систем управуван и/или
2. раководен од пазарен оператор, кој ги спојува или го олеснува спојувањето на многукратни трети страни кои купуваат и продаваат интерес во хартии од вредност – во системот и во согласност со неговите недискрециони правила на начин кој резултира со договор, во однос на хартиите од вредност пуштени на тргување според неговите правила и/или системи,
3. се здобиле со важечка лиценца издадена од овластено регулаторно тело,
4. кое е овластено и функционира регуларно и во согласност со регулативата на берзанскиот пазар.

МУЛТИЛАТЕРАЛНО ТРГОВСКО ПОСРЕДНИШТВО (МТП) ќе значи мултилатерален систем, раководен од страна на инвестициона компанија или пазарен оператор, кој спојува многукратни трети страни кои купуваат и продаваат интерес во хартии од вредност, во системот и во согласност со недискреционите правила, на начин што резултира во договор во согласност со применливата регулатива.

ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТАР НА НЕМАТЕРИЈАЛНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ќе значи странски централен Регистар на нематеријални Хартии од вредност и/или централна електронска база на податоци која има за цел регистрирање на правата кои произлегуваат од нематеријалните Хартии од вредност, сопствениците на претходно споменатите права и евентуални права на трети лица на таквите Хартии од вредност. Централниот Регистар ќе има статус на странско Централно Депо.

ЦЕНТРАЛНО ДЕПО ќе значи странски Централен Регистар или друга евиденција на сопственици на нематеријални хартии од вредност:

1. раководен од овластено лице (Централен Депозитар) во согласност со регулативата правосилна во моментот на територијата/државата на воспоставување на таквиот Централен Депозитар и
2. регистарот во кој книговодствените внесови имаат директен законски ефект во врска со издавачот на таквиот финансиски инструмент и во врска со трети лица, каде што секој сопственик на сметка на финансиски инструмент во корист на која таквите хартии од вредност се регистрирани, ќе се смета за законски сопственик на таквите хартии од вредност.

ЦДХВ ќе значи Централен Депозитар за Хартии од вредност АД Скопје како саморегулирачка организација основана за регистрирање на хартиите од вредност, порамнување на трговските трансакции и вршење на нетрговски преноси со хартии од вредност .

СУБСТАРАТЕЛ ќе значи странска банка преку која Банката ги чува странските хартии од вредност на еден или повеќе странски пазари.

СМЕТКА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ВО РСМ ќе значи сметка отворена на име на Банката и за сметка на клиенти отворени кај ЦДХВ во согласност со правилата за работа на ЦДХВ правосилни во моментот.

СМЕТКА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ТРГУВАНИ НА СТРАНСКИ ПАЗАР - една или повеќе сметки отворени кај странска Субстарателска банка каде Старателската банка Старателската банка ги чува хартиите од вредност во име и и за сметка на нејзините клиенти кои инвестираат на странски пазари, а во согласност со правилата за работа на странската Субстарателска банка правосилни во моментот на извршување на услугите.

ПАРИЧНА СМЕТКА ВО СТАРАТЕЛСКАТА БАНКА- сметка за парични средства на Клиентот отворена според Договорот за чување и користена при извршување на Услугите за чување согласно Договорот за чување.

ПАРИЧНА СМЕТКА ВО СУБСТАРАТЕЛСКАТА БАНКА - сметка за паричните средства на Клиентот отворена кај Субстарателската банка.

РАБОТЕН ДЕН ќе значи секој ден освен саботи, недели и празници и неработни денови во РМ одредени со закон, освен доколку се одредени поинаку со овие Општи услови и одредби, и/или Договорот за чување.

ВАЛУТА ќе значи домашна валута и секоја странска валута различна од македонскиот денар (понатаму МКД) прифатлива за Старателската банка, под услов да таквата валута е наведена во девизниот курс на НЛБ Банка.

ОВЛАСТЕН УЧЕСНИК НА ПАЗАР НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ќе значи брокерска куќа назначена од страна на Клиентот за целите на извршување на трансакциите со хартии од вредност.

II. СМЕТКА НА НЕМАТЕРИЈАЛНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ РЕГИСТРИРАНА ВО ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР (сметка за чување на хартии од вредност)

Член бр. 2

Старателската банка ќе отвори и управува со сметка на нематеријални хартии од вредност при ЦДХВ за сметка на Клиентот, преку која Старателската банка раководи со посебни старателска сметка или збирни салда (збирна сметка) на нематеријални хартии од вредност во согласност со Правилата за работа на ЦДХВ (понатаму именувана како: Сметка за чување).

Клиентот и Старателската банка ќе ги уредат нивните договорни односи за управување со Сметката за чување, отворена за целите на извршување на работите со домашни хартии од вредност, со Договор за чување.

Член бр. 3

Старателската банка го предупредува Клиентот дека во случај на одржување на индивидуална сметка на хартиите од вредност во име на Клиентот (сопственикот на сметката) и со користење на сметката на Клиентот, трошоците може да бидат повисоки, при што ризиците на кои што Клиентот може да биде изложен, како ризикот од направени грешки при управување на Под-депозитарот, може да бидат пониски.

Старателската банка овде го предупредува Клиентот дека во случај на управување со хартиите од вредност во име на Старателската банка и за сметка на Клиентот и со користење на сметката на Старателската банка или Под-депозитарот (збирна сметка), трошоците може да бидат пониски, при што погоре споменатите ризици на кои што Клиентот може да биде изложен, може да бидат повисоки.

Член бр. 4

Во случај да нема хартии од вредност на сметката за хартии од вредност на Клиентот во рамки на временски период од повеќе од една година и Клиентот не успее да ја подмири неговата обврска за кредитен трансфер на провизиите за чување, Старателската банка ќе има право да ја затвори старателската сметката за хартии од вредност на Клиентот.

III. СМЕТКА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ОТВОРЕНА КАЈ СТРАНСКА СУБСТАРТЕЛСКА БАНКА

Член бр. 5

Старателската банка ќе има право да ги чува странските хартии од вредност на посебна или збирна сметка кај странската Субстарателска банка во согласност со правилата за работа на странската Субстарателска банка. Во случај на назначување на странска Субстарателска банка, Старателската банка ќе биде одговоран за совесно назначување на странска Субстарателска банка. Во согласност со овие Општи услови и правила, Старателската банка нема да биде одговоран за грешка и/или несоодветни активности на странската Субстарателска банка, при што Старателската банка ќе биде обврзана, по барање на Клиентот и на трошок на Клиентот, да пренесе на одговорна трета страна побарување од Клиентот во врска со поврат на штета направена од страна на Субстарателската банка.

Член бр. 6

Во случај Клиентот да побара неговите хартии од вредност да бидат регистрирани на посебна сметка на Клиентот отворена кај Субстарателската банка, Старателската банка ќе биде обврзана да:

- отвори и води сметка на Клиентот на која се регистрирани неговите хартии од вредност кај Субстарателската банка, ;
- сите надоместоци за одржување на ваквата сметка ќе биде пренесени на Клиентот.

Член бр. 7

Старателската банка овде го предупредува Клиентот дека во случај на чување на хартиите од вредност во име на и за сметка на Клиентот (сопственичка сметка), трошоците може да бидат повисоки, при што ризиците на кои Клиентот може да биде изложен, како ризикот од грешки направени при управување од Субстарателската банка, може да бидат пониски.

Старателската банка овде го предупредува Клиентот дека во случај на чување на хартиите од вредност во име на Старателската банка, а за сметка на Клиентот преку сметки на Старателската или Субстарателската банка (збирна сметка), трошоците може да бидат пониски, каде што гореспоменатите ризици на кои Клиентот може да биде изложен, може да бидат повисоки.

Член бр. 8

Старателската банка ќе се грижи за успешно порамнување на трансакциите склучени со странски хартии од вредност со внимание на добар стопанственик. Клиентот ќе има право да ги продава странските хартии од вредност по успешно извршеното порамнување и приемот на потврдата за порамнување на трансакцијата добиена од странската Субстарателска банка.

Член 9

Старателската банка ги пренесува / префактурира на Клиентот сите надоместоци кои ги има пресметано странската Субстарателска банка на месечна основа.

IV. ПАРИЧНА СМЕТКА

Член бр. 10

Заради целите на извршување на активностите согласно Договорот за чување, Старателската банка ќе отвори посебна парична сметка (понатаму именувана како: готовинска сметка). Старателската банка ќе врши порамнување на сите трансакции склучени за сметка на Клиентот преку готовинската сметка.

Член бр. 11

Пред поднесување на налогот за купување на хартии од вредност до брокерот, Клиентот ќе биде обврзан да осигура и плати готовински средства во валута (понатаму именувано како: Авансен кредитен трансфер), како што е назначено од страна на овластено лице на Старателската банка при секој налог, земајќи го во предвид видот на налог и посебната пазарна состојба. Во случај износот на Авансниот кредитен трансфер да не треба да се определи, ќе се смета дека Авансниот кредитен трансфер е назначено на износ од 110% од вредноста на налогот, освен ако не е поинаку определено во договорната документација.

Износот на Авансниот кредитен трансфер регистрирано на готовинската сметка ќе биде задолжен за понатамошни неподмирени обврски.

Член 12

Во случај на извршен налог за продажба на домашни хартии од вредност за сметка на Клиентот, Старателската банка ќе ги евидентира приливите на средства на готовинската сметка на Клиентот веднаш по обезбедување на информација дека е порамнета таквата трансакција. Старателската банка ќе изврши конверзија на денарските средства во странска валута истиот ден само врз основа на претходно доставено барање/ информација од страна на Клиентот. Во случај на продажба на странски хартии од вредност, Старателската банка ќе го кредитира износот од продажба на хартиите на готовинската сметка по добивање на официјален извод за сметката на Клиентот од Субстарателската банка .

Член 13

Во случај на купување на странски хартии од вредност, Клиентот се обврзува навремено да обезбеди парични средства во странска валута на сметката отворена кај Субстарателската банка, што би значело на последниот работен ден пред крајниот датум на порамнување на склучената куповна трансакција.

Член 14

Повлекувањето/ исплатата на парични средства од готовинската сметка на Клиентот на негова сметка во странска банка, Старателската банка ќе го изврши само врз основа на уредно пополнет документ/ образец Payment order и потпишан од лицата овластени за застапување на компанијата, а кои се наведени во Договорот за чување или друг официјален документ обезбеден од страна на Клиентот.

Старателската банка ќе го изврши налогот за исплата на средства во странство на денот на примање на образецот Payment order, доколку истиот е примен до 14:00 часот. Ако образецот е примен после 14:00 часот, Старателската банка ќе го процесира кредитениот трансфер следниот работен ден.

V. ПОРАМНУВАЊЕ НА ТРАНСАКЦИИТЕ СО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

Член бр. 15

Клиентот нерезидент кој тргува на домашен пазар како и клиентите со индивидуално сметки во Субстарателската банка е обврзан до Старателската банка да достави Овластување за порамнување преку Старателската банка, на паричниот дел од трансакцијата со хартии од вредност за нивната старателска или збирна сметка за хартии од вредност

Клиентот превзема обврска да ги достави до Старателската банка сите неопходни информации во врска со склучената трансакција, особено (но не и ограничено на): идентификација на Клиентот, дата на тргување и дата на порамнување, вид на трансакција, тикер на хартијата, ISIN код, количина на хартиите, валута, цена, акумулирана камата, нето вредност на трансакцијата, провизии, вкупен износ за порамнување и инструкции за порамнување на странските хартии, при што сите претходно споменати мора да бидат обезбедени во форма на соодветен документ/ инструкција најдоцна до 09:00 часот на денот по денот на склучување на трансакцијата. Исто така Клиентот до Старателската банка во наведеното време ќе го достави Извештајот за склучена трансакција од овластен учесник на финансискиот пазар назначен од Клиентот. Пред трансакцијата, Клиентот ќе биде обврзан да ја извести Старателската банка за овластениот учесник на финансискиот пазар, назначен од страна на Клиентот за цели на извршување на

налозите на Клиентот во врска со хартиите од вредност. Клиентот ќе биде обврзан да ја извести Старателската банка за евентуална промена на назначен овластен учесник на финансискиот пазар.

Во случај Клиентот или овластениот учесник на финансискиот пазар назначен од страна на Клиентот да не можат да ја исполнат обврската спомената во претходниот параграф, Старателската банка ќе изврши порамнување според најдобрите можни услови за порамнување на трансакција врз основа на околностите. Доколку во таков случај се појават трошоци по обврските кои произлегуваат од склучената трансакција и се порамнат во отсуство, таквите трошоци ќе бидат покриени само од страна на Клиентот.

Во случај Старателската банка да добие од Клиентот или овластен учесник на финансискиот пазар назначен од страна на Клиентот повлекување или дополние на доставената инструкција за порамнување, Старателската банка ќе ги изведе сите активности неопходни за извршување на порамнувањето во согласност со новите инструкции, под услов таквото порамнување да може да биде извршено земајќи ја во предвид промената на околностите повзани со промените во доставената инструкција за порамнување спомената овде. Секое дополние или повлекување на инструкции за порамнување треба да биде наплатено во согласност со Тарифите на Старателската и Субстарателската банка правосилни во моментот.

Старателската банка нема да биде одговорна за неточни или нецелосни инструкции за порамнување или инструкции за порамнување дадени од страна на Клиентот во отсуство. Заради целите на намалување на ризиците на кои Клиентот може да биде изложен, Старателската банка ќе понуди професионална помош во процесот на извршување на порамнувањето.

VI. НАПЛАТА НА ПРИХОДИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ИНВЕСТИРАЊЕТО НА СРЕДСТВОТА НА КЛИЕНТОТ ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

Член бр. 16

Старателската банка ќе биде обврзана да му ги кредитира на клиентот сите примени износи на приходи кои произлегуваат од правата од хартиите од вредност во сопственост на Клиентот, во согласност со известувањето примено од издавачот на посебниот финансиски инструмент или од Субстарателската банка, следниот работен ден од денот на приемот на таквиот износ на сметката на Старателската банка.

VII. ИЗВРШУВАЊЕ КОРПОРАТИВНИ АКТИВНОСТИ

Член бр. 17

Старателската банка ќе биде обврзана да го извести Клиентот за корпоративните настани објавени од издавачите на домашни хартии од вредност или за корпоративните настани кои ги добила како известување од Субстарателската банка, на денот на приемот на таквото известување или најдоцна наредниот ден (во рок од 24 часа по приемот на таквото известување).

За ваквите корпоративни активности, Старателската банка ќе биде обврзана да му пренесе на Клиентот известување во врска со таквата корпоративна активност, како и можноста за избор и условите воспоставени за прием на инструкции од Клиентот, доколку корпоративниот настан е опционален. Клиентот ќе биде обврзан да му достави инструкции за извршување на правата кои произлегуваат од корпоративните активности. Старателската банка ќе биде обврзана да ги пренесе инструкциите во врска со извршувањето на корпоративната активност во согласност со инструкциите на Клиентот. Во случај на добиени инструкции по договорениот рок за пренос на инструкции, Старателската банка може (но не е обврзана), зависно од интересот на Клиентот, да ги пренесе таквите инструкции до издавачот на домашни хартии или Субстарателската банка. Доколу корпоративниот настан не е опционален, истиот автоматски се извршува, а клиентот е информиран за истиот.

Старателската банка нема да биде одговорна за евентуален пропуст при извршување на инструкциите на Клиентот за извршување на корпоративни активности добиени по истекот на временската рамка воспоставена за нивен прием или за пропуст поради неточни инструкции за

извршување на корпоративна активност. Клиентот независно од инструкциите или советите од Старателската банка, ќе одлучи за изборот на учество на евентуалната корпоративна активност.

Доколку за време на извршувањето на корпоративниот настан на локалниот пазар клиентот располага со финансиски инструмент кој е предмет на тој корпоративен настан (како што е купување или продавање на финансискиот инструмент кој е предмет на тој корпоративен настан), самиот го сноси ризикот (а) за извршувањето или точното извршување на корпоративниот настан (б) извршувањето или точното извршување на правата и/или обврските кои произлегуваат од располагањето со финансискиот инструмент, и (в) ќе ги сноси сите поврзани трошоци и штети.

Старателската банка го известува Клиентот за сите суштински промени во локалната регулатива која се однесува на трансакциите со хартии од вредност на Македонскиот пазар, порамнувањето на склучените трансакции, даночните прописи и сл.

VIII. ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРАВА НА ГЛАСАЊЕ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ ПО БАРАЊЕ И ИНСТРУКЦИИ НА КЛИЕНТОТ

Член бр. 18

Старателската банка превзема обврска да ги извршува правата на гласање кои произлегуваат од хартиите од вредност на Клиентот издадени на домашен пазар на капитал, по секое барање и по писмено овластување на Клиентот за секоја посебна хартија од вредност, дадена на Старателската банка, и само во согласност со писмените инструкции на Клиентот за гласањето.

Клиентот ќе биде обврзан да и ги поднесе на Старателската банка во споменатото овластување овде експлицитните инструкции за извршување на правата на гласање кои произлегуваат од посебната хартија од вредност.

Правата на гласање, извршени од страна на Старателската банка во согласност со одредбите споменати овде, нема да се сметаат за права на гласање на НЛБ Банка.

IX. ДАНОЧНИ ОБВРСКИ

Член бр. 19

Клиентот превзема обврска да ги подмири даноците, таксите, или други трошоци, вклучувајќи (но не и ограничено на) данок на доход, Корпоративен данок на приход, Персонален данок на приход, во согласност со македонската и странската даночна регулатива.

Старателската банка може, со посебно овластување на Клиентот, за сметка на Клиентот, да ги изврши неопходните активности со цел да осигура кредитен трансфер на даночна обврска за домашни хартии од вредност во согласност со македонската регулатива.

Во случај Старателската банка веќе да има извршено кредитен трансфер на данок во име на Клиентот, Старателската банка ќе има право да ги поврати тие средства од сите средства на Клиентот на начин како што е определено во Општите услови и одредби.

Член бр. 20

Во врска со бенефициите кои произлегуваат од договорите кои ги уредуваат спогодбите за двојно оданочување, за домашни хартии од вредност, Старателската банка, на експлицитно барање на Клиентот, може да биде назначена да изврши административни услуги поврзани со приход од капитал. На Клиентот ќе му бидат наплатени трошоците поврзани со спроведување/остварување на бенефиции кои произлегуваат од таквите договори.

Член бр. 21

Со потпишувањето на Договорот за чување, Клиентот експлицитно ѝ дозволува на Старателската банка да чува копија од документот за лична идентификација за целите на извршување на сите даночни обврски, кредитен трансфер на данок и такси, и извршување на спогодби за двојно оданочување. Со потпишувањето на Договорот за чување, Клиентот овде превзема обврска да

и пренесе на Старателската банка копија од евентуален нов документ за лична идентификација колку што е можно побрзо.

X. ИЗВЕШТАИ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

Член бр. 22

Старателската банка ќе биде обврзана да му доставува на Клиентот извештај за салдата/состојбата на сметките за домашните хартии од вредност (портфолио) и паричните средства на Клиентот на месечна основа, односно за странските хартии од вредност за состојбите на портфолијата на полугодишно ниво.

Старателската банка за домашни хартии од вредност до Клиентот ќе доставува известување за порамнетите трансакциисо хартии од вредност или за наплатените дивиденди, камати и сл. на денот на порамнување на трансакцијата во ЦДХВ или по приемот на паричните средства на сметката на Клиентот.

За странските хартии од вредност, Старателската банка ќе го извести Клиентот по добивање на известување / потврда или извод од Субстарателската банка за дивиденди, камати и сл. и известување за порамнети трансакции со хартии од вредност за клиенти кои имаат индивидуални сметки во Субдепозитарната банка, додека за непорамнети трансакции се известуваат сите клеинти

Старателската банка доставува пресметки/ фактури за надоместоците за извршување на Услугите наведени во воведниот дел од овие Општи услови и одредби, а кои се во согласност со Тарифата на Банката или согласно договорените услови наведени во Договорот за чување.

Исто така, Старателската банка изработува пресметки за префактурирање кон Клиентот на сите надоместоци и трошоци кои ги наплатува Субстарателската банка.

Клиентот ќе биде обврзан да ја извести Старателската банка за евентуална промена на суштински информации вклучени во Договорот за чување особено (но не и ограничено на) името на компанијата, името или презимето на Клиентот, дирекцијата на компанијата, постојана и/или привремена адреса, овластени лица, платежна сметка на Клиентот.

Известувањата испратени од страна на Старателската банка кој користел препорачана или регуларна пошта ќе се смета дека се добиени најдоцна третиот работен ден по праќањето, под услов да таквите известувања биле испратени на адресата како што е дефинирана од страна на Клиентот во Договорот за чување и/или адресата доставена до Старателската банка.

Известувањата испратени од Старателската банка преку SWIFT, интернет или друг електронски медиум ќе се сметаат дека биле примени на денот на испраќање, доколку биле испратени на бројот или електронската адреса определена од страна на Клиентот во Договорот за чување и/или обезбедена од страна на Клиентот до Старателската банка. Доколку таквото известување треба да биде примено од страна на Клиентот после работните часови, таквото известување ќе се смета дека било примено следниот работен ден.

Известувањата испратени од страна на Клиентот мора да бидат испратени на адресата назначена за известување на Старателската банка како што е определено во Договорот за чување. Известувањата испратени од страна на Клиентот ќе се сметаат дека биле примени на работниот ден на кој таквото известување реално било примено, во случај на прием после работните часови, таквото известување ќе се смета дека било примено следниот работен ден.

Старателската банка ќе биде обврзана да им дава извештаи на домашните и странски регулатори во согласност со правосилната регулатива на РСМ во моментот и/или во согласност со регулативата на резидентната држава на издавачот и/или во согласност со регулативата на државата во која се наоѓа пазарот на кој трансакцијата била склучена или во согласност со регулативата на државата каде трансакцијата била подмирена.

Ќе се смета дека е експлицитно договорено на Старателската банка да ѝ биде дозволено да снима телефонски разговори помеѓу Клиентот и Старателската банка, каде што таквото снимање ќе се смета и ќе се прифати како вистински доказ во врска со изјавените факти.

XII. РИЗИЦИ

Член бр. 23

Инвестициите во хартии од вредност вклучуваат ризици и затоа Клиентот потврдува дека тој/таа е целосно свесен за ризикот од можна и неочекувана промена во вредноста на хартиите од вредност предмет на овие Општи услови и одредби заради пазарни флукуации и други фактори кои предизвикуваат влијание на пазарите за хартии од вредност врз кои Старателската банка не може да влијае, при што Клиентот овде целосно ги прифаќа тие ризици.

Старателската банка нема да му гарантира на Клиентот за повратот на хартиите од вредност и нема да биде одговоран пред Клиентот или трета страна за евентуална директна или индиректна штета, обврски и/или загуба или трошок, направени како резултат на извршувањето на овие Општи услови и одредби и Договори за чување. Старателската банка исто нема да прифати одговорност за последиците кои се резултат на одлуките на Клиентот усвоени по Договорите за чување ниту за евентуални штети, трошоци и/или обврски направени од страна на Клиентот во текот на извршувањето на Услугите обезбедени од страна на Старателската банка според Договорите за чување како резултат на неточни или недоволни информации пренесени од Клиентот на Старателската банка, освен во случај на намера или голема небрежност на Старателската банка.

Некои од ризиците се опишани подолу.

ПРАВНИ И РИЗИЦИ ОД УСОГЛАСУВАЊЕ: особено во врска со услугите што вклучуваат трансакции со странски финансиски инструменти и нерезиденти на Република Северна Македонија, особено (но не исклучиво) трансакции кои вклучуваат управување со сметки на финансиски инструменти и средства на клиент, старателот може да биде обврзан со законите на земјата (во зависност од случајот, но не исклучиво) каде се издадени финансиските инструменти и/или законите на земјата каде што финансиските инструменти се тргуваат или се наведени во централниот депозитар и/или законите на земјата во која клиентот е жител, што подразбира дека правата на клиентот во однос на овие финансиски инструменти или средства може да варираат од такви причини. Усогласеноста на работењето со овие регулативи може да влијае или да резултира во промена на правата и/или обврските на клиентот за време на стекнување и чувањето и/или продажба на финансиските инструменти (како што е промена на законската основа за пресметка и кредитен трансфер на даноци со ретроактивно дејство врз износот на даночната обврска на имателот на финансиски инструменти, на пр., на правото на надоместување на надплатените даноци или на обврската за кредитен трансфер на данокот дури и по раскинувањето на договорот за старателство).

Позицијата на клиент во постапките за неликвидност против субстарател може да варира во однос на лицето вклучено во таквата постапка и договорните односи помеѓу лицата вклучени во управувањето со финансиските инструменти и средствата на гореспоменатиот клиент.

Секогаш кога врз основа на специфично национално законодавство, средствата на клиентот управувани од субстарателот или централниот депозитар не можат да се сегрегираат од другите средства, тој клиент е изложен на ризик (i) од грешки во управувањето и евиденцијата на средствата на својата сметка, (ii) успешно остварување на правата од овие финансиски инструменти и неговите средства во постапките што ги вклучуваат овие средства и (iii) отстапувања од заокружување, на пример при исплата на приходите од деловно дејствие.

Ако трето лице или субстарател преку кој се управуваат странски финансиски инструменти и парични средства на Клиентот врз основа на договорот потпишан помеѓу старателот и субстарателот или врз основа на регулатива (индивидуално национално законодавство) има право на ликвидација или задржување на приносот од финансиските инструменти и средства во готовина, Клиентот може да биде изложен на ризик од загуба на приносот од финансиските инструменти заради побарувања на неповолна состојба на пазарот и загуба на други права што произлегуваат од финансиски инструменти (пр. право на глас) заради остварување на приносот од финансиските инструменти.

РИЗИК ОД ПРОМЕНА НА ДЕЛОВНА ПОЛИТИКАТА: трансакции на клиенти со финансиски инструменти и услуги поврзани со такви трансакции вклучуваат неколку даватели на услуги (на пример, старател, субстарател (i), централен регистар и централен депозитар), од кои било кој може да донесе одлука за промена на нивната деловна политика бидејќи се однесува на обезбедување на свои услуги (на пр. промена на процесот на обезбедување на специфична услуга или нејзино завршување). Дури и ако еден учесник ја промени својата деловна политика, ова може да бара/резултира со промена во работењето на другите учесници и/или клиентот (вклучително и промена на висината на трошоците).

РИЗИЦИ ОД ПОРАМНУВАЊЕ: клиент е изложен на ризици за порамнување при трансакции со странски финансиски инструменти. На ова влијаат околностите, како што се изборот на пазар, односот помеѓу системот за тргување и порамнување и евиденцијата на сопственоста на таквите финансиски инструменти, видот на трансакцијата и бројот на страните вклучени во порамнувањето на трансакцијата со финансиски инструмент и правните односи меѓу тие страни. Ризиците за порамнување вклучуваат неколку специфични ризици: (i) ризици поврзани со испорака на финансиски инструмент/средства што произлегуваат од договорна страна (на пр. неуспехот да се обезбеди финансиски инструмент или доставување погрешни упатства за порамнување); (ii) ризици поврзани со испорака на финансиски инструмент/средства како резултат на усвојување или промена на регулатива; (iii) ризици поврзани со обработка (на пр. договорна страна обезбедува финансиски инструмент што е предмет на трансакцијата, но учесниците - брокери, старателот или друга страна - прават грешки што резултираат во неуспехот да се порамни финансискиот инструмент; (iv) ризици поврзани со функционирање на ИТ поддршка (вклучително и апликации и хардвер); (v) ризик од грешки (вклучително и погрешно кредитен трансфер на данок на задршка) и (vi) ризик од обврска за даночна трансакција од извршената трансакција (vii) ризик на откажување на порамнетата трансакција, доколку е дозволено со важечките прописи.

РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО КОРПОРАТИВНИ АКТИВНОСТИ: секогаш има неколку учесници во извршувањето на корпоративната активност. Старателот не е информиран за корпоративната активност од страна на издавачот на финансиски инструмент, туку од субстарателот (за странски финансиски инструменти). Доколку старателот не е информиран за корпоративната активност на начин од претходната реченица, ова претставува ризик клиентот да не биде информиран за корпоративната активност. Постојат неколку страни вклучени во известувањето за корпоративните активности поврзани со странски финансиски инструменти, од изворот на оваа информација (на пр. издавачот) до старателот, а потоа и до клиентот, вклучувајќи агент и еден или повеќе субстаратели; затоа, роковите поврзани со правата и/или обврските на клиентот од корпоративната активност утврдени од издавачот на финансискиот инструмент се кратки, па дури и прекратки за одговор, додека грешки може да се појават и при пренесување на информации. Во врска со финансиските инструменти, клиентот може да биде изложен на ризик да биде информиран за корпоративната активност по нејзиното започнување или дури и неговото завршување на локалниот пазар, доколку издавачот на споменатиот финансиски инструмент ја објави корпоративната активност кратко време пред нејзиното извршување и рокот за нејзиното извршување на локалниот пазар е многу краток; ризикот може да се зголеми ако протоколот на информации за корпоративната активност вклучува повеќе страни од издавачот до старателот и потоа до клиентот. Издавачот може да објави корпоративната активност многу пред нејзиното извршување и да ги поправи или измени околностите и/или условите во врска со корпоративната активност или дури и самата корпоративната активност, а тоа дополнително може да придонесе за можност за грешки при исполнување на корпоративната активност, па дури и ризик дека корпоративната активност никогаш не е завршена или поништена. Старателот го информира клиентот дека може да се појават разлики при вршење корпоративна активност за клиент чии финансиски инструменти се чуваат на збирна сметката на старателот или субстарателот во централниот депозитар заради заокружување на финансиски инструмент што произлегува од одредени корпоративни активности што резултира со не-цели броеви (дропки) на финансиски инструменти. Во случај кога издавачот ја специфицира исплатата на таквите делови за спроведување на корпоративната активност, старателот ги плаќа на клиентот откако ќе ја добие таквата исплата од субстарателот или од централниот депозитар.

РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО КРЕДИТЕН ТРАНСФЕР НА ПРИХОДИ: секогаш има неколку учесници во ланецот на плаќања на приходи од финансиски инструменти на старателот, барем на издавачот, и на неговиот агент за кредитен трансфер и субстарател(и) и/или на централниот

депозитар. Старателот ги плаќа таквите приходи врз основа на известување добиено од суб-старателот или издавачот и по приемот на средства. Поради оваа причина, клиентот не добива средства на датумот на кредитен трансфер предвиден од издавачот.

РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО КРЕДИТЕН ТРАНСФЕР НА ДАНОЦИ: клиентот е изложен на ризици поврзани со кредитен трансфер на даноци првенствено од следниве причини: (i) поради конфликти меѓу даночните системи на одделни земји; (ii) недоразбирање на прописите (вклучително и меѓународни договори за избегнување на двојно оданочување на приходите и средствата); и/или (iii) поради компликации при добивање документација и докажување право на поповолен даночен третман.

ОПЕРАТИВЕН РИЗИК: извршувањето на упатствата за клиентите зависи од функционирањето на (i) каналите за комуникација на старателот, под-старателот (ii) и на издавачот (на пр. е-пошта и интернет врски); информативниот систем; и (iii) грешки при извршување на специфични постапки.

Со потпишување договор за старателство, клиентот потврдува дека е информиран и ги презема гореспоменатите ризици

XIII. ОДГОВОРНОСТ

Член бр. 24

Одговорноста на Старателската банка во врска со Услугите обезбедени според овие Општи услови и одредби ќе биде проценета во согласност со применливото законодавство и грижа на добар експерт.

Старателската банка нема да биде одговорна пред Клиентот и/или трета страна за евентуални директни или индиректни штети, обврски и/или загуби направени заради обврските изведени од страна на Старателската банка според овие Општи услови и одредби и Договорите за чување, при што таквите активности ќе бидат проценети во согласност со грижа на добар експерт.

Старателската банка нема да биде одговорна пред Клиентот или трети страни за активности, пропусти и последици од таквите активности и пропусти кои, делумно или целосно, се последица на случувања или ситуации надвор од контрола и надвор од правната сфера на Старателската банка, вклучувајќи (но не и ограничено на) активностите на трето лице како ЦДХВ, Централно депо, Субдепозитар, странски чувари, овластени учесници на финансискиот пазар и други.

Старателската банка нема да биде одговорна за активностите на брокерите назначени од страна на Клиентот.

Член бр. 25

Клиентот овде превзема обврска да ја обештети и/или компензира Старателската банка за штети и трошоци направени од страна на Старателската банка во врска со трето лице како последица на услуга обезбедена според овие Општи услови и одредби и Договори за чување.

XIV. ГАРАНЦИИ

Член бр. 26

Клиентот ќе биде обврзан да ѝ обезбеди на Старателската банка по нејзино барање соодветна документација и/или податоци, информации и согласности со цел да овозможи навремено извршување на Услугите според овие Општи услови и одредби. Клиентот ќе биде обврзан да ја извести Старателската банка за сите околности значајни за извршување на Услугите на Старателската банка според овие Општи услови и одредби.

Член бр. 27

Преку потпишување на договор поврзан со услугите како што е определено во вториот параграф од овие Општи услови и одредби, Клиентот овде потврдува и гарантира:

- дека е овластен и квалификуван за склучување на договор и трансакција во врска со посебен договор и

- дека ги добил сите евентуални одобренија и дозволи за склучување на договор и трансакција во врска со таквиот договор и/или, во случај на евентуални забрани, да прави трансакции во рамки на ограничувањата на таквите забрани,
- дека склучување на трансакција во врска со посебен договор и самиот договор нема да бидат во конфликт со евентуален основачки акт и Статутот и/или договорните акти, склучени со трета страна,
- ќе ја има известно Старателската банка за сите факти и информации познати на Клиентот и/или сите факти и информации кои требале да бидат познати на Клиентот кои би можеле да влијаат на одлуката на Старателската банка во врска со влегување во посебен договор со Клиентот, и дека сите информации, пренесени од страна на Клиентот до Старателската банка во врска со посебен договор, и информациите определени во претходниот член, се точни, целосни и не биле променети значајно за време на извршувањето на договорниот однос.

Доколку се определи дека Клиентот ѝ пренел на Старателската банка неточни и/или нецелосни информации и/или Клиентот не успеал да ја извести Старателската банка за промената на информациите, Старателската банка ќе има право да го прекине Договорот за чување или друг договор во согласност со применливото законодавство.

XV. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Извори и Пресметување на Вредност на хартиите од вредност во сопственост на Клиентот

Член бр. 28

Старателската банка со цел на пресметка на вредноста на хартиите од вредност на Клиентот и прибирање на други податоци за хартиите од вредност, ќе користи извори како што е специфицирано подолу:

1. Македонска берза,
2. Bloomberg,
3. Информација обезбедена од Субстарателската банка,
3. Интернет страни на локалната берза на пазарот,
4. Набавна цена на финансискиот инструмент.

Член бр. 29

Пресметувањето на вредноста на хартиите од вредност на Клиентот чувани од страна на Старателската банка ќе биде изведено од страна на Старателската банка само за цели на пресметка на провизиите во согласност со Тарифата на Старателската банка. Вредноста на секој финансиски инструмент вклучен во таквата пресметка ќе биде само од информативна природа. На Клиентот не му е дозволено да користи ни една вредност на хартиите од вредност за целите на донесување на одлуки и проценка на неговите средства. Таквите вредности треба да ги стекне Клиентот самиот и независно од Старателската банка.

Плаќања

Член бр. 30

Клиентот ќе биде обврзан да ѝ плати на Старателската банка за услугите обезбедени од Старателската банка на Клиентот според овие Општи услови и одредби провизии и трошоци кои произлегуваат од или се во врска со таквите услуги во износ и на начин како што е определено во Тарифата на Старателската банка правосилна во моментот, освен доколку не е поинаку определено со посебен Договор за чување или овие Општи услови и одредби.

Доколку има доволно парични средства на готовинската сметка на Клиентот, Клиентот е согласен Старателската банка да ги наплати провизиите од неговата сметка.

Важечка Тарифа на Старателската банка ќе биде ставена на располагање во просториите каде Старателската банка ги врши услугите за своите клиенти и на интернет страната на банката, а за секоја нејзина измена ќе бидат известени клиентите по е-маил или други редовни канали на комуникација.

Член бр. 31

Старателската банка ќе изврши услуги на девизна размена и активности за сметка на неговите Клиенти во согласност со Договорот за чување и во согласност со одредбите на интерните акти на Старателската банка правосилни во моментот.

Во случај на изведба на услуги на девизна размена од страна на Старателската банка или Субстарателската банка истите можат да бидат предмет на регулирање и правила на пазарот на кој трансакциите реално биле извршени.

Промени во Општите услови и одредби

Член бр. 32

Во случај на промена на соодветните прописи или/и одлуки на кој и да е орган на власта, односно орган со јавни овластувања, коишто влијаат на исполнувањето на обврските на Банката, според овие или во врска со овие Општи услови и Договорот (во продолжение: промена на прописи), Банката според сопствена проценка и одлука има право:

(I) да ги измени, односно да ги дополни овие Општи услови, односно наведениот договор, во согласност со таквата промена на прописите и согласноста на клиентот, или

(II) да отстапи од наведениот договор.

Ако клиентот, во случај под (I) од претходниот став од овој член, не се согласува со таква промена, односно дополнување, Банката има право веднаш да отстапи од наведените договори. Се претпоставува дека клиентот се согласува со промените на општите услови на работење и наведените договори, ако во рок од 15 работни дена од денот на објавувањето на истите во просториите и на интернет страницата на Банката писмено не ја извести Банката за тоа дека не се согласува со тие промени, односно дополнувања.

Прекршување на обврски

Член бр. 33

Во случај на прекршување на обврски кои произлегуваат од и се поврзани со овие Општи услови и одредби и Договорите за чување (понатаму именувано како: прекршок на договорни обврски) секоја страна ќе има право да го прекине договорот и да бара компензација од другата договорна страна во согласност со применливото законодавство.

Член бр. 34

Во случај на одложување на кредитен трансфер на доспеана и неподмирена обврска која произлегува од овие Општите услови и одредби и Договори за чување Клиентот ќе биде обврзан да му плати на Старателската банка исто така законска казнена камата.

Член бр. 35

Доколку Клиентот поседува готовинска сметка или друг вид на сметка, отворена кај Старателската банка, последниот, заради целите на поврат на побарувања, ќе има право на поврат на побарување, од салдото на сметката на Клиентот, пред давање на писмено известување на Клиентот кое вклучува обврзна дополнителна дата за порамнување и сите побарувања кои Старателската банка ги има кон Клиентот, и на начин на порамнување на побарувања определен од Старателската банка.

Во случај на неисплата на доспеан износ според Договорите за чување, Старателската банка ќе има право, пред давање на писмено известување дадено на Клиентот, вклучувајќи обврзен дополнителен рок за подмирување на доспениот износ, да ги прекине Договорите за чување и да ги продаде сите хартии од вредност на Клиентот, евидентирани на сметката на Клиентот на денот на прекинување, и да ја затвори сметката на Клиентот.

Во случај на прекин на Договорите за чување заради причините, определени во овие Општи услови и одредби и во Договорите за чување, важноста на овие договори ќе биде продолжена до конечното порамнување на сите обврски на Клиентот и обврски на Старателската банка кои произлегуваат од или се поврзани со овие договори и/или трансакции, под услов да таквите трансакции биле склучени пред правната ефективност на прекиноот споменат овде.

Заштита на Податоци и Доверливост

Член бр. 36

Клиентот и Старателската банка овде превземаат обврска да бидат обврзани да ги сметаат сите податоци и информации, стекнати во врска со овие Општи услови и одредби и Договорот за чување или во врска со нивното извршување како доверливи, освен ако не е поинаку пропишано со овие Општи услови и одредби и споменатите договори или доколку е уредено поинаку со применливото законодавство.

За целите на извршување на овие Општи услови и одредби и Договорот за чување или извршување на правата на Старателската банка кои произлегуваат од овие Општи услови и одредби и Договорите за чување, Клиентот со овој документ дозволува и, со потпишување на Договор за чување, правно ја овластува Старателската банка, да обезбеди во согласност со применливото законодавство податоци и информации кои произлегуваат или се поврзани со овие Општи услови и одредби и Договорот за чување до трета страна и/или прави побарувања кај трети страни, каде што Клиентот му дозволува на последниот (третите страни) да ги обезбедат таквите податоци и информации на Старателската банка.

Заради целите на спречување на забранети активности Старателската банка ќе има право да пренесе податоци и информации кои произлегуваат од или се поврзани со овие Општи услови и одредби и Договорите за чување на трети страни и/или да прави побарувања со соодветните трети страни особено (но не и ограничено на) со адекватни владини или други надлежни тела и институции во Република Северна Македонија или во странство, во согласност со применливото законодавство.

Решавање на спорови, Судска Надлежност и Пропишан Закон

Член бр. 37

Во случај на евентуален спор помеѓу Старателската банка и Клиентот, Клиентот ќе има право да поднесе жалба поврзана со услуга и/или трансакција обезбедена од страна на Старателската банка според Договорите за чување. Евентуалната жалба ќе се решава во согласност со арбитражно (вон судско) решавањето на спорови и со процедура уредена со интерните акти на Старателската банка.

Член бр. 38

Заради цели на толкување на овие Општи услови и одредби, Договори за чување, извршување на услугите и трансакциите од страна на Старателската банка, ќе се применува македонскиот закон.

Старателската банка овде го предупредува Клиентот дека во случај на извршување на трансакциите со (но не и ограничено на) странските хартии од вредност и трансакциите склучени со нерезиденти, Старателската банка може да биде обврзана кон применливите закони на државата каде претходно споменатите хартии од вредност биле издадени и/или кон применливите закони на државата каде претходно споменатите хартии од вредност биле заведени на пазарот и/или со применливите закони на државата каде издавачот воспоставил претставништво и/или државата на постојано живеалиште на Клиентот.

Неважност на одредбите

Член бр. 39

Неважноста или неспроведливоста на одредена одредба од овие Општи услови и одредби и Договорите за чување нема да влијаат на важноста и изводливоста на другите одредби.

Доделување на Договор и Права

Член бр. 40

Освен доколку не е поинаку определено помеѓу Клиентот и Старателската банка, Клиентот не може, без претходна писмена согласност на Старателската банка, целосно или делумно и да ги додели Договорите за чување или правата на Клиентот кои потекнуваат од или се поврзани со овие договори на трета страна.

XVII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член бр. 41

Доколку во случај на извршување на овие Општи услови и одредби Договорите за чување се однесуваат на општи услови и одредби, ќе се смета дека Договорите за чување се однесуваат на овие Општи услови и одредби.

Доколку овие Општи услови и одредби, Договори за чување или друг документ треба да се преведат на странски јазик, проценката на правата и обврските на клиентите и на Старателската банка ќе бидат предмет на македонскиот текст на овие Општи услови и одредби кои ќе бидат применливи во тој случај.

Општите услови и одредби за услуги на чување на хартии од вредност на НЛБ Банка ќе стапат на сила на 20.06.2024 година, и со тоа престануваат да важат Општите услови за чување на хартии од вредност на Банка АД Скопје бр. -0202-721 од 29.04.2021 година.

Освен овие Општи услови и одредби заедничките права и обврски на Старателската банка и Клиентот во текот на извршување на услугите ќе бидат уредени исто така со писмени Договори и друга дополнителна договорна документација во врска со извршувањето на посебна Услуга. Во случај на недоследности и несогласувања помеѓу Општите услови и одредби и посебните договори, посебните одредби вклучени во посебниот Договор ќе преовладуваат.

Љубица Јанчевска-Димитровска
Директор
Деловен сектор за финансиски пазари и средства

Катерина Илиќ-Нонкуловска
Раководител
Служба за услуги со хартии од вредност